

Υπηρεσίες δημοσίων βιβλιοθηκών στην Τουρκία για άτομα με προβλήματα όρασης και άτομα με «αποκλεισμό στο σπίτι» λόγω σωματικών περιορισμών

Οι 'λαϊκές' βιβλιοθήκες είναι ιδρύματα που παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες στην ανθρωπότητα, με κάθε είδους επιστημονικό υλικό, πληροφορίες και υλικό βιβλιοθήκης, και με κάθε μέσο επικοινωνίας, δίχως να κάνουν διακρίσεις φύλου, εθνικότητας, θρησκείας, εκπαίδευσης, κουλτούρας, κοινωνικοοικονομικού επιπέδου και πολιτικών ιδεών. Όπως γίνεται κατανοητό και από την περιγραφή, ο πρωταρχικός σκοπός των λαϊκών βιβλιοθηκών είναι να παρέχει ισότιμες υπηρεσίες σε κάθε μέλος της κοινωνίας.

Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται μέρα με την ημέρα το ενδιαφέρον για τα άτομα με αναπηρία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, έχουν δημιουργηθεί οπτικοακουστικοί τομείς σε 14 βιβλιοθήκες. Παρ' όλο που και σε άλλες βιβλιοθήκες υπάρχει το οπτικοακουστικό υλικό η συλλογή τους δεν είναι αρκετή για να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό τμήμα γι' αυτά. Στην χώρα μας εκτός από τις λαϊκές βιβλιοθήκες, οπτικοακουστικά τμήματα έχουν δημιουργηθεί πρωτίστως στην Εθνική βιβλιοθήκη, σε διάφορα ινστιτούτα, σε μη κυβερνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια, και τοπικές διοικήσεις με στόχο την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία.

Οι Λαϊκές βιβλιοθήκες που παρέχουν υπηρεσίες οπτικοακουστικής εξυπηρέτησης είναι οι εξής:

1. Αδάνα Σύγχρονη Παιδική Βιβλιοθήκη
2. Αττάλεια Λαϊκή βιβλιοθήκη Τεκελιόγλου
3. Μπάτμαν Λαϊκή Βιβλιοθήκη της πόλης
4. Δαρδανέλια Λαϊκή Βιβλιοθήκη Μεχμέτ Ακίφ Ερσογ
5. Γκαζιάντεπ Επαρχιακή Λαϊκή Βιβλιοθήκη Σεχίτ Καμίλ Μπιλγκί
6. Κωνσταντινούπολη Κρατική Βιβλιοθήκη Μπεγιαζίτ
7. Κωνσταντινούπολη Λαϊκή Βιβλιοθήκη Ριφάτ Ιλγκάζ της επαρχίας Μακροχώρι
8. Σμύρνη Λαϊκή Βιβλιοθήκη Ατατούρκ
9. Σμύρνη Επαρχιακή Λαϊκή Βιβλιοθήκη Αλίαγα
10. Προύσα Λαϊκή Βιβλιοθήκη της Πόλης
11. Μάνισα Λαϊκή Βιβλιοθήκη της Επαρχίας Σαλίχλι
12. Μερσίνι Λαϊκή Βιβλιοθήκη της πόλης
13. Σαμσουντά Λαϊκή Βιβλιοθήκη Γαζί
14. Ραιδεστός Λαϊκή Βιβλιοθήκη της πόλης

Μια από τις καλύτερες βιβλιοθήκες στον οπτικοακουστικό τομέα είναι η Κρατική Βιβλιοθήκη Μπεγαζίτ.

Στην Κρατική Βιβλιοθήκη Μπεγαζίτ, έχει δημιουργηθεί ένα σύγχρονο στούντιο ηχογράφησης στο τμήμα οπτικοακουστικής βιβλιοθήκης. Σε αυτό το στούντιο τα βιβλία μετατρέπονται σε ηχητικό υλικό με την ηλεκτρονική συσκευή ανάγνωσης κειμένου αλλά και με την εκφώνηση των βιβλίων από εθελοντές. Τα βιβλία που έχουν μετατραπεί σε ηχητικό υλικό προσφέρονται στους χρήστες σε CD, αναπαράγονται και αποστέλλονται και σε άλλες βιβλιοθήκες.

Για την εύκολη πρόσβαση στο ηχητικό υλικό όσων δεν έχουν CD player, το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού αγόρασε 500 CD player, για να μπορούν να τα δανείζονται τα άτομα με προβλήματα όρασης από τις βιβλιοθήκες.

Το υπουργείο μας στα πλαίσια του σχεδίου 'ηχητικό βιβλίο', συμπεριλαμβανομένων και όλων όσων έχουν δημιουργηθεί στην Κρατική Βιβλιοθήκη Μπεγαζίτ, προσφέρει αυτό το υλικό στην υπηρεσία των χρηστών μέσω της ιστοσελίδας μας στο διαδίκτυο, κυρίως για άτομα με προβλήματα όρασης που επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στα ηχητικά βιβλία.

Τα άτομα με προβλήματα όρασης που θέλουν να έχουν πρόσβαση σε αυτή την υπηρεσία, πρέπει να γίνουν μέλη συμπληρώνοντας το ηλεκτρονικό έντυπο και να αποστείλουν μέσω φαξ την ταυτότητά τους, όπου αναγράφεται ότι είναι άτομα με προβλήματα όρασης.

Ο αναγνώστης ο οποίος έχει κάνει την εγγραφή του, μπορεί να ακούσει όλα τα βιβλία που έχουν μετατραπεί σε ηχητικό υλικό και να τα αποθηκεύσει στον υπολογιστή του.

Στην χώρα μας, σύμφωνα με τον Νόμο Ιδεών και Καλλιτεχνικών Έργων, για να μπορέσει να βγει ένα έργο από τα πλαίσια των συγγραφικών και καλλιτεχνικών δικαιωμάτων πρέπει να περάσουν 70 χρόνια από τον θάνατο του συγγραφέα. Όμως σύμφωνα με το πρόσθετο άρθρο 11 του σχετικού νόμου, με σκοπό την εξυπηρέτηση των τυφλών, η αναπαραγωγή των βιβλίων, με προϋπόθεση την αποκλειστική χρήση τους μόνο από αυτά τα άτομα, δεν συμπεριλαμβάνεται στο πλαίσιο των καλλιτεχνικών δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο του σχεδίου 'απευθείας πρόσβασης σε ηχητικό βιβλίο', υπάρχουν έργα που μολονότι δεν έχει λήξει η περίοδος προστασίας των συγγραφικών και καλλιτεχνικών τους δικαιωμάτων, σύμφωνα με τον ειδικό όρο που αφορά την χρήση τους μόνο από άτομα με προβλήματα όρασης, αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτή την απαγόρευση. Στην ιστοσελίδα είναι καταγεγραμμένα 5000 μέλη που όλα μπορούν να έχουν πρόσβαση στα ηχητικά βιβλία αν και δεν έχει παρέλθει η προθεσμία προστασίας των συγγραφικών και καλλιτεχνικών τους δικαιωμάτων.

Στα πλαίσια του σχεδίου έχουν εκδοθεί 231 βιβλία σε μορφή MP3, εκ των οποίων τα 153 έργα είναι ντόπιων συγγραφέων και τα 78 ξένων. Τα 44 είναι σχολικά βιβλία, 4 επιστημονικά έργα, 13 διηγήματα, μυθιστορήματα, συλλογές ποιημάτων, δοκίμια κ.α. 44 από αυτά που είναι σε μορφή MP3 περιέχουν πληροφορίες για διάφορες πόλεις.

Οι λαϊκές βιβλιοθήκες, έχοντας ως στόχο την ισότιμη εξυπηρέτηση κάθε μέλους της κοινωνίας πρέπει να παρέχουν άμεση πρόσβαση σε όσους έχουν κινητικά προβλήματα. Οι βιβλιοθήκες προσπαθούν να εκπληρώσουν αυτή την υποχρέωσή τους δημιουργώντας οπτικοακουστικά τμήματα και υπηρεσίες προσωρινών συλλογών. Όμως σε κάθε χώρα, υπάρχουν ηλικιωμένοι, ασθενείς και ανάπηροι πολίτες, που παραμένουν καθηλωμένοι μέσα στο σπίτι τους, δίχως να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες.

Στην χώρα μας, στα τέλη του 2006 δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα, που προορίζεται για όσους επιθυμούν αλλά δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν και να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες, όπως τα άτομα με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι και οι ασθενείς που είναι υποχρεωμένοι να ζήσουν το υπόλοιπο της ζωής τους μέσα στο σπίτι.

Ο στόχος του προγράμματος είναι να μπορούν οι πολίτες που είναι καθηλωμένοι στο σπίτι τους να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες των λαϊκών βιβλιοθηκών. Με αυτό τον τρόπο προσφέρεται βοήθεια σε αυτές τις ομάδες του πληθυσμού να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, την κουλτούρα και την δημιουργικότητά τους, να αυξήσουν την συνήθεια ανάγνωσης βιβλίων, και ενισχύεται η ένταξη τους στην κοινωνία δημιουργώντας ισότιμες ευκαιρίες για όλους.

Για την εκπλήρωση αυτού του στόχου, έχει δημιουργηθεί 'Το Πρόγραμμα κατ' οίκον Παράδοσης Βιβλίου Από Τις Βιβλιοθήκες Σε Άτομα Με Αναπηρία, Ηλικιωμένους, και Ασθενείς Καθηλωμένους στο Σπίτι ' και αφορά την ταχυδρομική αποστολή βιβλίων σε αναγνώστες που είναι καθηλωμένοι στο σπίτι.

Σε πρώτο στάδιο έχουν επιλεγεί 20 νομοί για την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος, με το σύνθημα ' τα βιβλία επισκέπτονται το σπίτι σας '.

Για την εφαρμογή του Προγράμματος, το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού που είναι υπεύθυνο για την λειτουργία των λαϊκών βιβλιοθηκών στην Τουρκία, έχει υπογράψει ειδικό πρωτόκολλο με την Γενική Διεύθυνση Εκδόσεων και Βιβλιοθηκών, το Υπουργείο Μεταφορών που έχει την ευθύνη για την λειτουργία των ταχυδρομείων, και την Γενική Διεύθυνση του Οργανισμού Ταχυδρομείων και Τηλέγραφου. Ετοίμασαν ειδικές αφίσες για την προβολή του Προγράμματος, σχεδίασαν ειδικές σακούλες, τύπωσαν έντυπα για την εφαρμογή και την αξιολόγηση του προγράμματος και τα προώθησαν στις νομαρχίες που έχουν καθοριστεί ως πιλοτικές περιοχές.

Επίσης έχουν φροντίσει να ενημερωθούν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, τα ιδρύματα και οι οργανισμοί.

Στα πλαίσια του πρωτοκόλλου, το Ταχυδρομείο εφαρμόζει μειωμένες τιμές στην αποστολή και παραλαβή του έντυπου υλικού και αυτή η υπηρεσία υλοποιείται δύο φορές την εβδομάδα στις ημέρες που έχει καθορίσει από πριν η κάθε βιβλιοθήκη.

Σε αυτή την εφαρμογή, ο αναγνώστης μπορεί να καλέσει τηλεφωνικά την βιβλιοθήκη ή μέσω διαδικτύου ή μέσω κάποιου γνωστού του που θα πάει εκ μέρους του στην βιβλιοθήκη και να ζητήσει το βιβλίο που επιθυμεί και η βιβλιοθήκη ενημερώνει το Ταχυδρομείο ότι το συγκεκριμένο βιβλίο είναι έτοιμο προς αποστολή. Κατόπιν παραδίδεται στον υπεύθυνο μέσα στην ειδική του σακούλα. Τα έξοδα αποστολής και επιστροφής πληρώνονται από την λαϊκή βιβλιοθήκη.

Ο αναγνώστης αφού διαβάσει το βιβλίο καλεί ξανά την βιβλιοθήκη, που με την σειρά της ενημερώνει το Ταχυδρομείο ζητώντας να το παραλάβει από την διεύθυνση που έχει δηλωθεί. Με αυτό τον τρόπο οι άνθρωποι που είναι καθηλωμένοι στο σπίτι μπορούν να έχουν πρόσβαση στην συλλογή της βιβλιοθήκης δίχως να βγουν από την οικία τους. Η παροχή υπηρεσιών δανεισμού λειτουργεί με τους κανονικούς όρους δανεισμού της βιβλιοθήκης και δίνονται για δανεισμό τρία βιβλία για 15 μέρες.

Αν το βιβλίο που θέλει ο αναγνώστης δεν υπάρχει στην βιβλιοθήκη, τότε η βιβλιοθήκη το δανείζεται από αλλού, με την συνεργασία των τοπικών αρχών και εθελοντικών ιδρυμάτων που προσπαθούν να εκπληρώσουν την επιθυμία του αναγνώστη. Σε περίπτωση που το βιβλίο δεν επιστραφεί ποτέ η Γενική Διεύθυνση Βιβλιοθηκών και Εκδόσεων παρέχει ένα ποσό από το ειδικό επίδομα για να αγοραστεί εκ νέου το συγκεκριμένο βιβλίο.

ο πρόγραμμα «αποστολής βιβλίων στο σπίτι» δημιουργήθηκε απο τις δημόσιες βιβλιοθήκες με απώτερο σκοπό τη βελτίωση των υπηρεσιών για άτομα όλων των ηλικιών τα οποία δεν μπορούν να επισκεφθούν τις βιβλιοθήκες εξ' αιτίας κά ποιας προσωρινής ή και μονίμου αναπηρίας. Όλο το υλικό της Βιβλιοθήκης αποστέλλεται στους αναγνώστες αυτούς δωρεάν με το Τουρκικό Ταχυδρομείο και επιστρέφεται με τον ίδιο τρόπο.

Erhan Erkan